

sættelse med 15 pCt., idet denne Nedsættelse kun udgør 30 pCt. af Tillægsafgiften. Vi maa stadig erindre — og det vil ogsaa være ærede Medlemmer af dette høje Ting, som vare Medlemmer af Kommissionen, tilstrækkelig bekendt —, at denne Tillægsafgift blev paalagt Arealer, som vedkommende faktisk havde Ret til, inden Tillægsafgiften blev paalagt. Men de billige Afløsningsvilkaar, Lovforslaget ellers indeholder, afbøde noget denne Uret.

Det var den ene Form for de bornholmske Arvefæstelodder. Men der er ogsaa en anden, nemlig de Lodder, der bleve bortarvefæstede af Staten paa et senere Tidspunkt. Disse falde igen i to Dele, nemlig de saakaldte tillagte Lodder og de isolerede Parceller. Disse sidste bestod af saadanne Strækninger af Udmærker, der ikke kunde forenes med de tilgrænsende Fæstejorder. De bleve derfor afhændede til Arvefæste ved offentlig Auktion. Den anden Del, de saakaldte tillagte Lodder, bestod af udyrkede og stenfyldte Lyng- eller Hedejorder, der havde en meget uregelmæssig Form og laa indeklemte mellem gamle Fæstelodder og paa en saadan Maade, at der ikke eksisterede særlige Adgangsveje til dem. Foruden en Rekognition paa 2 Kr. pr. Td. Land ved hvert Ejerskifte fastsattes der en aarlig Afgift paa disse Lodder paa 1 Td. Havre pr. Td. Land efter Taksten 8, altsaa ikke efter geometrisk Maal. Disse Lodder skulde tilbydes Besidderne af de gamle Fæstelodder, der vilde modtage Arvefæste paa de gamle Fæstelodder. Gaardmændene viste sig ikke videre villige til at modtage dem som Tillæg til deres Arvefæste, men Udbyggerne indgik derpaa. Erfaringen har imidlertid vist, at det ikke er usandsynligt, ja, man har endog turdet paastaa, at det kan bevises, at Husmændenes Overtagelse af disse Lodder er sket i ikke ringe Udstrækning ved, at de ere blevne paavirkede fra Kommissionens Side. Det bestyrkes yderligere derved, at samtlige Husmænd i et enkelt Sogn, der fik saadanne Lodder allerede i Aaret 1854, altsaa inden Arvefæsteforholdet helt var traadt i Kraft, indgav et Andragende om Nedsættelse af Afgiften eller om at maatte blive løste igen fra det Forhold, de vare indgaaede paa. Der siges, at det blev betydet Arvefæsterne af de Lodder, som laa ved Siden af dem, at de ikke vilde kunne faa deres Fæsteforhold fornyede, medmindre de indgik paa at overtage denne Fæstelod, som blev budt dem fra Statens Side, og hvorpaa Afgiften var fastsat og

fastsat alt for højt. De bleve derfor, havde jeg nær sagt, nødede til at indgaa paa de Fæsteforhold, som de, efter hvad jeg har meddelt, androg om at komme bort fra igen, allerede førend Forholdet helt var traadt i Virksomhed. Afgiften af disse saakaldte tillagte Lodder er saa høj, at Kapitalværdien, beregnet efter Kapiteltaksten og kapitaliseret med 25, nærmer sig Gennemsnittet af Købesummerne ved frivillige Salg af Landejendomme med paa-staaende Byninger.

De ville altsaa kunne forstaa, at denne Afgift er mange Gange for højt ansat. Afgiftens Størrelse gav da ogsaa Anledning til en lang Række Klager og Besværinger, hvilket bevirkede, at den daværende Amtmand paa Bornholm lod foretage en nærmere Undersøgelse af Forholdene. Han foretog en Sammenligning af Afgiften for samtlige bortarvefæstede Tillægslodder i et bestemt Sogn med det Vederlag, som Sognekommunen, der — som jeg oplyste før — ogsaa fik en Del af Udmarken, havde opnaaet ved Afhændelsen af de den tillagte Parceller, og det gav det Resultat, at Staten for sine Lodder havde opnaaet et Vederlag, som var dobbelt saa højt som det, Sognekommunerne havde opnaaet, skønt Lodderne laa Side om Side. Denne Undersøgelse foranledigede, at Finansministeriet indhentede en Erklæring fra den Landinspektør, der var Medlem af Kommissionen, og som havde opmaalt Lodderne og beregnet Afgiften. Landinspektørens Erklæring gik ud paa, som det ogsaa blev fremhævet af det ærede Medlem fra Ærø (J. Frederiksen), at han ved Udførelsen havde bedømt Jorderne efter den Værdi, de vilde faa, naar de bleve opdyrkede, og ikke efter den Værdi, de havde i raar Tilstand. Arvefæsterne kom saaledes, som ogsaa bemærket af det ærede Medlem, til at svare Afgift af den Værdiforøgelse, de selv havde bibragt Ejendommene, og ikke blot af den Jord, de overtog i raar Tilstand. Med andre Ord, de maatte betale vedvarende Arvefæsteafgift af det af dem selv udførte Arbejde paa Ejendommene.

Det vil saaledes være forstaaeligt, at disse Arvefæsteafgifter paa Bornholm, endskønt de ikke kunne siges paa nærværende Tidspunkt at hvile uretfærdigt paa de nuværende Besiddere af Ejendommene, dog ere paalagte under saadanne Former, at det vil være ganske naturligt, at Lovgivningsmagten gør sit til, at disse Forhold blive ordnede jo før jo heller, og det saa meget mere, som f. Eks. Tienden jo tidligere er bleven afløst og i lige Maade